

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1918 kl. 4 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande Nr 6 i anledning av herrar Andersons i Knapasjö och Mossbergs motion Nr 16, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående poststationsföreståndarnas löneförmåner.

Närvarande: Herrar *Andersson* i Fiskebäckskil, *Hagman* i Domnarvet, *Ödström*, *Elison*, *Winkler*, *Karlsson* i Nynäshamn*, *Aarnseth*, *Pehrsson* i Branestorp, *Hedin* och *Björklund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren av herrar *Anderson* i Knapasjö och *Mossberg* väckt motion, nr 16 hava motionärerna hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte gå i författning om att bereda poststationsföreståndarna bättre och efter arbetet mera lämpade avlöningsförmåner i huvudsaklig överensstämmelse med i motionen angivna grunder.

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisar utskottet till motionen.

Över motionen har kungl. generalpoststyrelsen avgivit infortrat utlåtande, vilket är härvid fogat såsom bilaga.

Av generalpoststyrelsens i ärendet avgivna utlåtande, framgår, att styrelsen, efter verkställda ingående undersökningar rörande förhållandena *Utskottet.*

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 3 avd. 6 häft. (Nr 6.) 1

vid poststationerna, numera på grundvalen av dessa undersökningar uppgjort fullständiga grunder för reglering av ersättningen till föreståndare för lantpoststationer från innevarande års början. Dessa grunder hava genom generalpoststyrelsens cirkulär nr 7 för 1918 kungjorts för tillämpning.

Utskottet har granskat de sålunda rörande poststationsföreståndarnas avlöningsförhållanden meddelade bestämmelserna; och då genom dessa bestämmelser de av motionärerna framställda kraven synas utskottet hava blivit i allt väsentligt tillgodosedda, har utskottet ansett skäl icke föreligga för någon riksdagens framställning i ämnet.

Utskottet får därför hemställa,

att herrar Andersons i Knapasjö och Mossbergs motion nr 16 icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 april 1918.

På utskottets vägnar:

K. A. ANDERSSON.

Till Konungen.

Genom skrivelse från Civildepartementet den 1 nästlidna februari har generalpoststyrelsen anbefallts att till Eders Kungl. Maj:t inkomma med yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 16, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående poststationsföreståndarnas avlöningsförmåner.

Med anledning härav får generalpoststyrelsen i underdånighet anföra följande.

De fasta postanstalterna i riket äro av tre olika slag, postkontor, poststationer och brevsamlingsställen. *Olika slag av postanstalter.*

Postkontoren äro fullständiga postanstalter, som utan inskränkning deltaga i postverkets alla rörelsegrenar med undantag för några få postkontor i fråga om utväxlingen av telegrampostanvisningar. Postkontoren hava självständig medelsredovisning och lyda i redovisningsavseende direkt under generalpoststyrelsen. Vid postkontoren, som förestås av postmästare, utföras göromålen av posttjänstemän i egentlig mening av högre och lägre grad.

Poststationerna äro mindre utvecklade postanstalter med begränsad befogenhet såväl i fråga om rätt att mottaga och utlämna postförsändelser som i fråga om försändelsernas behandling.

Brevsamlingsställen äro uteslutande inlämningspostanstalter, avsedda att i större städer för allmänheten underlätta postavlämningen.

Poststationer och brevsamlingsställen äro icke självständiga postanstalter i samma bemärkelse som postkontor, utan lyda i redovisningshänseende m. m. under vissa bestämda postkontor.

Vid utgången av år 1917 funnos i riket 252 postkontor, 3,269 poststationer och 20 brevsamlingsställen.

De första poststationerna i vårt land inrättades under år 1861, sedan generalpoststyrelsen genom nådigt brev den 9 mars 1860 bemyndigats att vid järnvägsstationer och på andra lämpliga ställen inrätta ett nytt slag av postanstalter med uppgift att för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition. Bemyndigandet innefattade jämväl befogenhet för generalpoststyrelsen att, när omständigheterna därtill föranledde indraga poststation ävensom att anställa lämpliga föreståndare för poststationerna. *Poststationernas uppkomst och utveckling*

Under första året öppnades 45 poststationer inom olika delar av riket. Inrättandet av poststationer i större utsträckning vidtog dock först under år 1873 efter kronobrevbäringens skiljande från jordbruket, då ett stort antal poststationer inrättades för tillgodoseende av det behov av postutväxling, som dittills fyllts genom nämnda brevbäring. Sedermera har antalet poststationer årligen ökat med undantag allenast beträffande år 1877, då vid lantbrevbärareinstitutionens inrättande en del poststationer indrogos och ersattes med lantbrevbäringslinjer.

Ökningen av poststationernas antal belyses av följande tabell.

	antal poststationer
vid utgången av år 1861	45
1865	176
1870	302
1875	1,648
1880	1,451
1885	1,640
1890	1,867
1895	2,113
1900	2,482
1905	2,783
1910	3,026
1915	3,159
1917	3,269

Poststationerna äro av den mest skiftande storlek, från poststationer med en frankoteckensuppbörd av några 100 kronor för år, där poströrelsen sålunda är synnerligen obetydlig, till poststationer med en uppbörd av mellan 10,000 och 20,000 kronor, vilka sistnämnda poststationer i fråga om den lokala poströrelsen äro jämställda med de mindre postkontoren. Poststationernas fördelning med avseende på frankoteckensuppbörden framgår av nedanstående tabell.

Frankoteckensuppbörd Kr. pr år.	Antal poststationer.	Frankoteckensuppbörd Kr. pr år.	Antal poststationer.
— 100	2	8,001—9,000	40
101—200	10	9,001—10,000	18
201—300	38	10,001—11,001	20
301—400	90	11,000—12,000	5
401—500	110	12,001—13,000	5
501—1,000	750	13,001—14,000	6
1,001—2,000	988	14,001—15,000	6
2,001—3,000	484	15,001—16,000	1
3,001—4,000	243	16,001—17,000	2
4,001—5,000	174	17,001—18,000	1
5,001—6,000	89	18,001—19,000	4
6,001—7,000	61	19,001—20,000	2
7,001—8,000	39		

Poststationernas befogethet att betjäna den korresponderande allmänheten var från början begränsad till mottagandet av vanliga brevörsändelser samt så kallade slutna rekommenderade brev. Sedermera har, jämsides med postväsendets utveckling i övrigt, poststationernas befogethet efter hand mer och mer utvidgats,

så att i fråga om allmänhetens betjänande poststationerna numera äro i det närmaste jämställda med de fullständiga postanstalterna, postkontoren.

Vid poststationerna mottagas sålunda till postbehandling försändelser av alla slag, som utväxlas genom postverkets försorg, med undantag av telegrampostanvisningar, inkasseringsbrev till utlandet och postanvisningar till annat främmande land än Danmark och Norge, dock att vissa större poststationer undantagsvis, då sådant är av behovet påkallat och anses utan olägenhet kunna ske, medgivits befogenhet att mottaga även sistnämnda slag av postanvisningar. Vidare förefinnes beträffande paket den inskränkningen, att vikten av inlämnade paket ej må överstiga 1 kg. för vanliga och $1\frac{1}{2}$ kg. för tjänstepaket, då fråga är om poststation till vilken postföringen äger rum med gående bud.

I fråga om poststationernas befogenhet att utlämna postförsändelser finnas inga, andra inskränkningar, än att maximivikten för till utlämning avsedda paket, i likhet med vikten för inlämnade paket, är begränsad till 1 resp. $1\frac{1}{2}$ kg. för poststation, till vilken postföringen äger rum med gående bud.

Beträffande poststations öppethållande gäller, att den tid, poststation söken dag skall hållas öppen för allmänheten, icke må understiga 4 timmar.

Under det sålunda poststationernas befogenhet i fråga om försändelsers emottagande och utlämning numera är synnerligen vidsträckt, är däremot den vidare behandlingen av postförsändelserna samt de influtna medlens redovisning m. m., med ett ord, formerna för postgöromålens handläggning å poststationerna synnerligen enkla, beroende därpå, att poststationernas postutväxling och redovisning icke äro av självständig natur utan förmedlas av det överordnade postkontoret.

Avgående försändelser överlämnas sålunda till närmaste postkontor, därest vederbörande poststation står i direkt utväxling med detta, eller i motsatt fall, i allmänhet närmast förbigående järnvägspostkupé; någon egentlig sortering eller dirigering av avgående försändelser äger icke rum annat än i mera sällsynta undantagsfall. Å inbetalade postanvisningar utfärdar poststationen i allmänhet allenast kvitto till avsändaren, varefter medlen jämte den av avsändaren ifyllda postanvisningsblanketten översändes till det överordnade postkontoret. Vid ett antal större poststationer har dock numera införts den försöksanordningen, att inbetalade inrikes postanvisningar från poststationerna vidare expedieras direkt utan förmedling av det överordnade postkontoret, under det att de inbetalade postanvisningsmedlen, uppförda å särskild förteckning, insändas till postkontoret för redovisning. Vid poststation influtna tidningsprenumerationsmedel redovisas likaledes av det överordnade postkontoret. All bokföring och slutlig redovisning av vid poststation influtna medel äger sålunda rum vid vederbörande överordnade postkontor. Beträffande utbetalandet av medel är förhållandet likartat, i det att alla för utbetalning genom poststation avsedda medel jämte särskilda specifikationer och för kvittering avsedda blanketter översändas till poststationen från det överordnade postkontoret. Ej heller beträffande försålda frankotecken äger någon särskild redovisning rum. Varje poststation är nämligen tilldelad ett fast frankoteckensförskott, som det åligger poststationsföreståndaren att i mån av behov komplettera genom att från det överordnade postkontoret inköpa erforderliga frankotecken för influtna portomedel.

Jämte det poststationerna, i vad avser allmänhetens betjänande hava syn-

nerligen vidsträckt befogenhet, äro sålunda, på sätt ovan antytts, formerna för deras verksamhet synnerligen enkla. Genom en dylik anordning bliva poststationerna av stort värde för den korresponderande allmänheten på samma gång som de äro lättskötta och icke ställa några krav på särskilda kvalifikationer hos poststationsföreståndarna.

Olika slag av poststationer.

Poststationerna äro av två huvudslag, nämligen järnvägspoststationer och lantpoststationer. Järnvägspoststation är sådan poststation, vilken är belägen vid järnväg och förenad med vederbörande järnvägsstation, vars föreståndare jämväl är föreståndare för poststationen. Med lantpoststation avses sådan poststation, som ej är belägen vid järnväg (egentlig lantpoststation) eller, om belägen vid järnväg icke är förenad med järnvägsstationen å platsen (ej förenad, järnvägspoststation).

Av hela antalet poststationer vid 1917 års utgång, 3,269 st., voro 1,512 belägna vid järnväg och förenade med vederbörande järnvägsstation, 1,410 egentliga lantpoststationer och 347 ej förenade järnvägspoststationer.

Järnvägs-poststationer.

Innan generalpoststyrelsen övergår till behandlingen av frågan om lantpoststationerna, vilka ifrågavarande motion närmast torde avse, tillåter sig styrelsen lämna en kortfattad redogörelse för järnvägspoststationernas ställning.

Alltsedan järnvägarnas tillkomst i vårt land hava de vid järnvägsstationerna inrättade poststationerna till största delen varit förenade med järnvägsstationerna å resp. platser under samma föreståndare. Beträffande statens järnvägar har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 11 augusti 1866 förordnat, att vid sådan järnvägsstation, där järnvägsstyrelsen ansåge post- och trafikgöromål kunna skötas av samma person, stationsföreståndaren vore skyldig att, därest generalpoststyrelsen sådant yrkade, även bestrida poststationsföreståndarebefattningen. Vad beträffar de enskilda järnvägarna hava i allmänhet resp. förvaltningar i samband med järnvägens öppnande för allmän trafik åtagit sig att genom sin personal ombesörja postgöromålen å järnvägsstationerna.

Föreståndaren för förenad post- och järnvägsstation erhåller av vederbörande postdirektör utfärdat särskilt förordnande å poststationsföreståndarebefattningen.

Huvudgrunderna för bestämmandet av ersättningen för postgöromålens handhavande vid järnvägsstationerna fastställas av Eders Kungl. Maj:t, varefter det tillkommer generalpoststyrelsen att inom angivna gränser i varje särskilt fall bestämma ersättningens storlek.

Ersättningen för poststations skötande har alltsedan år 1893 bestämts genom periodiska regleringar. Till en början omfattade dessa perioder en tid av 3 år och den reglerade ersättningen utbetalades av postverket direkt till poststationsföreståndarna. I underdånig skrivelse den 27 maj 1907 hemställde emellertid svenska järnvägsföreningen, att Eders Kungl. Maj:t behagade medgiva, att tillfälle måtte beredas de enskilda järnvägars förvaltningar, som så önskade, att med generalpoststyrelsen träffa överenskommelse, att den ersättning för postgöromålens handhavande, som från postverket utginge till föreståndare för och biträden vid förenade post- och järnvägsstationer, i stället måtte utbetalas till vederbörande järnvägsförvaltning. På generalpoststyrelsens tillstyrkan av bifall till den gjorda framställningen förklarade Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 3 december 1909 hinder icke möta för generalpoststyrelsen att träffa dylik överenskommelse med

dels järnvägsstyrelsen, dels ock de enskilda järnvägsförvaltningar, som så önskade. På grund härav avslutade generalpoststyrelsen med järnvägsstyrelsen och ett flertal enskilda järnvägsförvaltningar överenskommelser om postgöromålens handhavande vid järnvägsstationerna, enligt vilka överenskommelser således ersättningen skulle utbetalas till vederbörande järnvägsförvaltning i stället för såsom förut till poststationernas föreståndare. Sedan därefter efter hand dylik överenskommelse avslutats med ytterligare ett flertal enskilda järnvägsförvaltningar, återstå från 1918 års början endast 12 förvaltningar, omfattande 92 stationer, med vilka överenskommelse ännu icke avslutats. Med 9 av dessa förvaltningar pågå emellertid förhandlingar om träffande av överenskommelse.

För övertägande flertalet järnvägspoststationer utgår sålunda ersättningen till vederbörande järnvägsbolag, som tillför binder sin personal att jämväl handlägga postgöromålen å stationerna.

Stationsföreståndaren eller den eller de järnvägsfunktionärer eljest, som handlägga postgöromålen, erhålla sin fulla avlöning från järnvägen, vare sig arbetet består av järnvägstjänst eller postgöromål. Pension och övriga förmåner åtnjuter poststationsföreståndaren likaledes i egenskap av järnvägstjänsteman.

Vid poststation förekommande extra inkomster för postavgifters bokförande, för fackavläggning och från postsparbanken samt ersättning för den numera indragna frankoteckensprovisionen utgå däremot direkt till poststationsföreståndaren.

Om detta slag av poststationsföreståndare torde emellertid i förevarande motion icke vara fråga.

I motsats till järnvägspoststationerna, vilkas föreståndare, på sätt ovan nämnts, bestrida sin befattning efter åläggande av vederbörande järnvägsmyndighet, förestås lantpoststationerna av enskilda personer efter frivilligt åtagande.

Lantpoststationer.

För det stora flertalet lantpoststationsföreståndare utgör poststationsföreståndarebefattningen en bisyssla bredvid poststationsföreståndarens egentliga verksamhet. Detta måste vara fallet redan av det skälet, att postarbetet vid flertalet lantpoststationer är så ringa, att detsamma endast en mindre del av dagen bereder poststationsföreståndaren sysselsättning. Av den förut meddelade tabellen över poststationernas fördelning med hänsyn till frankoteckensuppbörden framgår även, att det övertägande flertalet poststationer har en jämförelsevis ringa uppbörd. Sålunda hava av samtliga poststationer 75 % en uppbörd av högst 2,000 kronor för år. Av de egentliga lantpoststationerna, utgörande ett antal av 1,410, hava 676 eller omkring halva antalet postutväxling till och från stationen högst 4 gånger i veckan. Klart är, att även på grund av denna omständighet arbetet vid dessa sistnämnda poststationer icke kan vara av någon större omfattning.

Befattningen för flertalet en bisyssla.

Generalpoststyrelsen har från poststationsföreståndarna själva låtit inhämta uppgifter i nu angivet hänseende. Det har därvid befunnits, att av de manliga poststationsföreståndarna, sammanlagt 1,171, icke mindre än 1,062 hava sin huvudsakliga verksamhet utom postverket — handlande, skollärare, lantbrukare samt hantverkare och yrkesmän av olika slag — och endast 109 hava icke annan sysselsättning än postarbetet. Vad beträffar de kvinnliga poststationsföreståndarna, tillsammans 559, finnas bland dessa 350 ogifta och änkefruar, vilka uppgivit sig icke hava annan sysselsättning än postarbetet. I regel äro emellertid dessa kvinnor

föreståndare för de största poststationerna, vid vilka rörelsen är av den omfattning, att föreståndarens tid toges helt i anspråk för postgöromålen.

I nedanstående tabell meddelas uppgift å lantpoststationsföreståndarnas sysselsättning bredvid postarbetet.

M a n l i g a	Antal	M a n l i g a	Antal
Handlande	312	Transport	1045
Lantbrukare	213	Direktör	1
Folkskollärare	199	Fyrmästare	1
Hantverkare	61	Soldathemsföreståndare	1
Arbetare	28	Gränstationsföreståndare	1
Handelsföreståndare	24	Hotellägare	1
Bokhållare	20	Korpral	1
Organister och klockare (ej folkskollärare)	16	Maskinist	1
Telefonstationsföreståndare	15	Rektor	1
Fjärdingsmän	14	Rättare	1
Lantbrevbärare och postförare	10	Slöjdlärare	1
Banktjänstemän	9	Småskollärare	1
Agenter och kommissionärer	8	Stationskarl	1
Husägare	7	Trafikchef	1
Kronojägare	7	Trädgårdsmästare	1
Inspektorer	7	Uppbördsman	1
Kassörer	6	Verkmästare	1
Präster	6	Vårdshusvärd	1
Banvakter	5	Utan annan angiven sysselsättning	109
Byggmästare	5	Summa	1171
Handelsbiträden	5		
Predikanter	5	Kvinnliga:	
Faktorer	4	Telefonpersonal	42
Förvaltare	4	Handelsidkerskor	27
Godsägare	4	Sömmerskor	15
Gästgivare	4	Lärarinnor	11
Länsman	4	Lantbrukare	7
Mjöltnare	4	Handelsbiträden	6
Fabrikörer	3	Stickerskor	6
Hållplatsföreståndare	3	Kassörskor	5
Mejerister	3	Bankfunktionärer	4
Arbetsförmän	2	Barnmorskor	4
Disponenter	2	Handelsföreståndarinnor	3
Fanjunkare	2	Hotellvärdinnor	3
Jägmästare och forstmästare	2	Bagerskor	2
Kontrollanter (vid bank & sockerbruk)	2	Bokhållare	2
Laboratorer (vid sanatorium)	2	Hållplatsföreståndare	2
Polismän	2	Agenter	2
Sjökapten	2	Husföreståndarinna	1
Skogvaktare	2	Mejerist	1
Spårvägsfunktionärer	2	Pensionskamrer	1
Sysslomän	2	Sjuksköterska	1
Tullinspektorer	2	Telegrafkommisarie	1
Apotekare	1	Gifta kvinnor	63
Bagare	1	Utan annan angiven sysselsättning	350*
Bergsmän	1		
Bokförläggare	1		
Brukspatron	1		
Chaufför	1		
Transport	1045	Summa	559

* Ogifta 317, änkefruar 33.

Vid antagandet av föreståndare för ny poststation eller vid ombyte av poststationsföreståndare söker vederbörande postdirektör, vilken det i allmänhet åligger att tillsätta dylika befattningshavare, att genom hänvändelse till kommunala myndigheter, landsstatstjänstemän eller andra i orten boende personer anskaffa lämplig person, som är villig åtaga sig poststationsföreståndarebefattningen och som kan erbjuda för poststationen tjänlig lokal med ur allmänhetens synpunkt lämpligt läge. Offentligt utbudande av ledig poststationsföreståndarebefattning, som tidigare ehuru i ringa omfattning tillämpades, förekommer numera icke.

Föreståndare för lantpoststation anställs medelst personligt kontrakt.

Tidigare ansågs den omständigheten, att poststationsföreståndaren anställdes medels kontrakt, lägga hinder i vägen för medgivande av avlöningsförhöjning åt poststationsföreståndaren under kontraktets giltighetstid eller utan att kontraktet av denne uppsades. Av samma skäl torde vid ombyte av poststationsföreståndare, i regel hava antagits den person, som befunnits villig åtaga sig uppdraget mot lägsta ersättning, för så vitt vederbörande eljest vore lämplig för befattningen. Detta förfarande, hvilket torde haft sin grund i den uppfattningen, att poststationsföreståndarebefattningen vore något slags entreprenaduppdrag, hade givetvis också till följd, att ersättningen, utom att densamma mången gång icke kunde anses tillräcklig, även kom att utgå synnerligen ojämt och med olika belopp även för poststationer, som i fråga om rörelsens storlek och arbetets omfattning voro likställda.

Med denna föråldrade uppfattning om arten och innebörden av poststationsföreståndarebefattningen har emellertid generalpoststyrelsen numera helt brutit. Vid bestämmandet av ersättningen till poststationsföreståndare har generalpoststyrelsen låtit sig angeläget vara tillse, att dessa befattningshavare kommit i åtnjutande av en avlöning, som, med hänsyn till poststationens storlek samt arbetets omfattning vid stationen, blivit fullt tillräcklig. Vid avvägandet av ersättningen har hänsyn tagits till hufvudsakligen samma faktorer, som fastställts för reglering av järnvägspoststationer, d. v. s. uppördens storlek, antalet försändelser av olika slag, tidningsrörelsens omfattning o. s. v., varjämte tagits i betraktande, huruvida befattningen varit att anse såsom huvudsyssla eller som bisyssla, det vitsord, varmed föreståndaren skött stationen o. s. v.

Därjämte har generalpoststyrelsen under en följd av år och regelbundet sedan år 1913 årligen låtit verkställa utredningar rörande sådana lantpoststationer, vilka befunnits lägst stående i avlöningshänseende, till följd därav att antingen poststationen sedan gammalt stått kvar på en låg avlöningsståndpunkt och poststationsföreståndaren icke själv begärt någon förhöjning av ersättningen eller postarbetet vid stationen ökats och fördenskull förhöjning ansetts skälig, oaktat vederbörande poststationsföreståndare icke gjort framställning härom.

På grundval av dessa utredningar har generalpoststyrelsen därefter — utan ansökan från poststationsföreståndarnas sida — företagit reglering av ersättningen till ifrågavarande poststationsföreståndare, varigenom dessa erhållit högst betydande avlöningsförhöjningar. Därjämte har generalpoststyrelsen, på grund av från poststationsföreståndare inkommande ansökningar, medgivit avlöningsförhöjning i ett stort antal fall. Sammanlagt har under 5-årsperioden 1913—1917 medgivits avlöningsförhöjning i följande omfattning, nämligen

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 13 saml. 3 avd. 6 häft. (Nr 6). 2

Antagandet av poststationsföreståndare.

Aldre uppfattning av poststationsföreståndareskapet såsom ett entreprenaduppdrag.

Avlöningsförbättringar under de senare åren.

	under år 1913	till 432	pstf. med 40,276	kronor
	» » 1914	» 244	» » 28,683	»
	» » 1915	» 308	» » 33,166	»
	» » 1916	» 445	» » 45,314	»
	» » 1917	» 282*	» » 37,479	»

Det framgår härav, att den omständigheten att poststationsföreståndarna antagas medelst kontrakt, numera icke anses lägga hinder i vägen för en förhöjning av ersättningen till resp. poststationsföreståndare. Kontraktet såsom sådant har sålunda allenast karaktären av ett anställningsbevis för poststationsföreståndaren.

Reglering av ersättningen till poststationsföreståndarna enligt allmänna grunder.

Genom de regleringar av poststationsföreståndarnas avlöningsförhållanden, som under de senaste åren skett, har vunnits icke endast en avsevärd förbättring för de i avlöningshänseende förut lägst stående poststationsföreståndarna utan även en allmän utjämning av poststationernas avlöningsnivå. Sedan generalpoststyrelsen genom dessa förberedande åtgärder så småningom lyckats åvägbringa ökad likformighet i avlöningen för poststationerna inbördes, har generalpoststyrelsen numera ansett det möjligt att taga steget fullt ut och genomföra en *allmän reglering* av ersättningen till samtliga lantpoststationsföreståndare.

Allmänna synpunkter.

En sådan allmän, på poströrelsens och arbetets omfattning grundad reglering av ersättningen till poststationsföreståndare måste ur såväl poststationsföreståndarnes egen som postverkets synpunkt framstå såsom vida lämpligare än det hittills praktiserade tillvägagångssättet. Poststationer, vilka i fråga om poströrelsens storlek och arbetets omfattning i övrigt äro likställda, komma att genom en dylik allmän reglering bliva likställda även i avlöningshänseende och anordningen medför sålunda full rättvisa mellan poststationsföreståndarna inbördes, vilket vid de hittills gjorda partiella regleringarna icke varit möjligt att helt uppnå. Genom att vidare regleringen periodiskt förnyas efter visst antal år, erhålla poststationsföreståndarna en samtidig och likformig förhöjning av avlöningen i anledning av inträdd ökning av rörelsen vid resp. poststationer. Ur administrativ synpunkt måste det givetvis också anses riktigast — liksom det också är mest praktiskt — att ersättningen till så stora grupper av befattningshavare, som det här gäller, bliver reglerad enligt allmänna normer, på samma sätt som sker med avlöningen till andra statens befattningshavare.

Från poststationsföreståndarnas sida har också framställning gjorts om en reglering av ersättningen på nu antytt sätt.

Förberedande undersökningar.

För att läggas till grund vid en allmän reglering har generalpoststyrelsen under det gångna året låtit verkställa ingående undersökningar rörande förhållandena vid poststationerna. Dessa undersökningar hava omfattat icke endast poströrelsens storlek inom olika rörelsegrenar å samtliga poststationer, utan även tjänstgöringsförhållandena såväl för poststationsföreståndarna som för biträden, där sådana förekomma, posttransporter, lokaler o. s. v. För erhållande av likformiga bestämmelser har undersökningen omfattat jämväl järnvägspoststationerna.

* I avvaktan på allmän reglering från 1918 års början har under 1917 ett jämförelsevis ringa antal förhöjningar skett.

På grundval av dessa undersökningar har generalpoststyrelsen uppgjort fullständiga grunder för reglering av ersättningen till föreståndare för lantpoststationer från 1918 års början. Dessa grunder hava kungjorts genom generalpoststyrelsens cirkulär n:r 7 för år 1918 varav ett antal exemplar bifogas detta utlåtande.

*De allmänna
grunderna
för regle-
ringen.*

I enlighet med de fastställda grunderna har generalpoststyrelsen sedan låtit verkställa allmän reglering av poststationsföreståndareersättningarna att gälla under treårsperioden 1918—1920 eller samma period, som en samtidigt verkställd reglering för järnvägspoststationerna avser. Efter regleringsperiodens utgång kommer ny reglering av samtliga stationer att ske, gällande för nästa regleringsperiod o. s. v.

I fråga om innebörden av de fastställda allmänna grunderna för regleringen tillåter sig generalpoststyrelsen framhålla följande.

På grund av den stora olikheten mellan poststationerna i fråga om poströrelsens storlek, från poststationer med högst obetydlig rörelse till poststationer med en rörelse, vilken är lika stor som eller till och med större än de mindre postkontorens, är det givetvis nödvändigt, för åstadkommandet av en rättvist avvägd ersättning för de olika stationerna, att dessa indelas i ett stort antal avlöningsklasser. Så har ock skett.

Till grund för klassificeringen, d. v. s. stationernas hänförande till olika klasser, lägges poströrelsens omfattning vid resp. stationer under året närmast före det, under vilket regleringen försiggår.

Vid bestämmandet av avlöningen till poststationsföreståndare har tidigare tagits väl mycken hänsyn till frankoteckensuppbördens storlek i jämförelse med poströrelsens omfattning i övrigt. Enligt de nu fastställda regleringsgrunderna har uppbörden icke erhållit någon dominerande betydelse vid regleringen utan har densamma fått ingå såsom *en* faktor, jämte många andra, vid poängberäkningen. Själva rörelsen vid stationerna och arbetet med posten har härvidlag ansetts böra bli huvudsakligen bestämmande. Sålunda har tagits hänsyn till såväl antalet postbehandlade försändelser av olika slag som ock till övriga rörelsegrenar, varvid de olika grupperna av faktorer åsatts visst poängvärde, allt efter det arbete, som kan vara förenat med behandlingen av de olika slagen av försändelser resp. de olika göromålens fullgörande.

De olika faktorer, till vilka hänsyn tagits vid regleringen, äro följande:

- 1) frankoteckensuppbördens storlek,
- 2) antal avgångna vanliga portopliktiga försändelser,
- 3) antal avgångna och ankomna portopliktiga värdeförsändelser, vanliga paket, vanliga brevpostförskott och postanvisningar,
- 4) antal ankomna nummerexemplar av vid poststationen abonnerade tidningar, vilka utdelas direkt genom poststationen,
- 5) antal ankomna nummerexemplar av vid poststationen abonnerade tidningar, vilka utdelas genom lantbrevbärare eller lådbrevbärare,
- 6) antal in- och utbetalningar för postsparbankens och genom postsparbanken för riksförsäkringsanstaltens och pensionsstyrelsens räkning.

En var av dessa faktorer åsattes en viss poängsiffra på följande sätt:

- 1) 1 poäng för varje fullt 20-tal kronor,
- 2) 1 » » 1,000 st.

- 3) 1 poäng för 100 st.
 4) 1 » » 1,000 »
 5) 1 » » 2,000 »
 6) 1 » » 100 »

Vad därefter beträffar frågan, huru stort poängtal, som må anses böra erfordras för en poststations hänförande till viss klass, är först att märka, att lantpoststationerna äro av två huvudslag, nämligen dels egentliga lantpoststationer d. v. s. stationer, som ej äro belägna vid järnväg, dels ock vid järnväg belägna fast med järnvägsstation ej förenade poststationer.

Under det att de vid järnväg belägna poststationerna hava att mottaga och avfärda post till bantågen oftast flera gånger dagligen, hava däremot de egentliga lantpoststationerna, vilkas postutväxling förmedlas landsvägsledes, att mottaga och avfärda post i betydligt mindre omfattning, vid cirka 50 % av samtliga lantpoststationer mindre än 6 gånger i veckan, ofta endast 2 å 3 gånger i veckan. Utom det ökade arbete för de vid järnväg belägna stationerna, som denna intensivare postutväxling medför, föranledes härav även ökat antal besök på poststationen av korrespondenter för avhämtning och avlämning av post, ofta i samband med järnvägsärenden, under det att å de egentliga lantpoststationerna besöken i regel äro färre och i allmänhet koncentrerade till de dagar, då post ankommer och avgår. Denna omständighet har ansetts böra inverka vid klassificeringen i så måtto, att av de vid järnväg belägna stationerna fordrats något lägre poängtal för att hänföras till viss klass än av de egentliga lantpoststationerna.

I vidstående tabell meddelas uppgift å de poängtal — minimum och maximum — som för de bägge slagen av poststationer gälla inom de olika avlöningsklasserna.

Såsom av tabellen framgår, är antalet löneklasser synnerligen stort; enligt tabellen uppgår detsamma till icke mindre än 25. Någon viss begränsning av antalet klasser har emellertid icke fastställts, utan därest rörelsen vid de största stationerna skulle ytterligare ökas utöver det poängtal, som erfordras för 25:e klassen, kommer antalet klasser därigenom att likaledes ökas automatiskt enligt den angivna skalan. Genom denna noggranna gradering av avlöningsskalan har man velat vinna, att ersättningen för respektive poststationer skulle så nära som möjligt ansluta sig till det med poststationernas skötande förenade arbete och ansvar och således också möjliggöra för en poststationsföreståndare att vid blivande omreglering vinna uppflyttning till högre klass även vid en jämförelsevis måttlig ökning av rörelsen.

Av praktiska skäl hava uppgifter endast för ett enda år, året närmast före regleringen, ansetts kunna läggas till grund för regleringen. Då givetvis förhållandena under endast ett år i vissa fall kunna bliva i viss mån missvisande, har införts den regeln, att någon omedelbar nedflyttning till lägre, liksom även uppflyttning till högre klass, icke skall äga rum, därest poststationens sammanlagda poängtal vid regleringen endast obetydligt understiger eller överstiger det för vederbörande klass eljest stadgade gränstal.

Likaledes bortses vid regleringen från sådan ökning eller minskning av post-

K l a s s	Egentliga lantpoststationer			Vid järnväg belägna, med järnvägsstation ej förenade poststationer		
	Poängtalens			Poängtalens		
	minimum	maximum	skillnad	minimum	maximum	skillnad
1	—	55	—	—	45	—
2	56	85	30	46	70	25
3	86	115	30	71	100	30
4	116	155	40	101	135	35
5	156	195	40	136	175	40
6	196	245	50	176	220	45
7	246	295	50	221	270	50
8	296	355	60	271	325	55
9	356	415	60	326	385	60
10	416	485	70	386	450	65
11	486	555	70	451	520	70
12	556	635	80	521	596	75
13	636	715	80	596	675	80
14	716	805	90	676	760	85
15	806	895	90	761	850	90
16	896	995	100	851	945	95
17	996	1,095	100	946	1,045	100
18	1,096	1,205	110	1,046	1,150	105
19	1,206	1,315	110	1,151	1,260	110
20	1,316	1,435	120	1,261	1,375	115
21	1,436	1,555	120	1,376	1,495	120
22	1,556	1,685	130	1,496	1,620	125
23	1,686	1,815	130	1,621	1,750	130
24	1,816	1,955	140	1,751	1,885	135
25	1,956	2,095	140	1,886	2,025	140

O. S. V.

rörelsen, som kan anses härröra från förhållanden av tillfällig beskaffenhet. Givetvis tages icke heller i betraktande sådan ökning av uppbörden, som skäligen kan anses hava tillkommit därigenom, att poststationsföreståndare försålt frankotecken i obehörig ordning, exempelvis genom massförsäljning av frimärken till personer utom eget postområde, eller dylikt.

Inom de olika klasserna utgår arvode till poststationsföreståndaren enligt en stigande skala, vartill kommer för de större poststationerna, eller poststation av 11:te och följande klasser, fasta anslag, likaledes enligt viss angiven skala.

Arvode, jämte i förekommande fall fast anslag, utgör poststationens så kallade fasta ersättning. Beloppet av den fasta ersättningen i de olika klasserna framgår närmare av följande tabell:

*Arvlönings-
skala.*

Klass	Fast ersättning		
	arvode	fast anslag	summa
1	240	—	240
2	300	—	300
3	360	—	360
4	480	—	480
5	600	—	600
6	720	—	720
7	840	—	840
8	960	—	960
9	1,080	—	1,080
10	1,200	—	1,200
11	1,260	60	1,320
12	1,320	120	1,440
13	1,380	180	1,560
14	1,440	240	1,680
15	1,500	300	1,800
16	1,560	360	1,920
17	1,620	420	2,040
18	1,680	480	2,160
19	1,740	540	2,280
20	1,800	600	2,400
21	1,800	720	2,520
22	1,800	840	2,640
23	1,800	960	2,760
24	1,800	1,080	2,880
25	1,800	1,200	3,000

O. S. V.

Enär arvodet utgör den ersättning, som anses böra tillkomma poststationsföreståndaren personligen, har ansetts riktigt, att ersättningen i sin helhet utgöres av arvode inom de klasser av stationer, som i regel skötas av poststationsföreståndaren ensam. Av samma skäl har man ansett, att vid de större stationer, där i allmänhet biträdeshjälp behöver anlitas, arvodet såsom sådant bör begränsas till vad som skäligen kan anses böra tillkomma poststationsföreståndaren personligen, och återstoden av ersättningen utgå i form av anslag. Det torde dock böra erinras om att nela ersättningen för poststationens skötande av postverket utbetalas till poststationsföreståndaren, på vilken det ankommer att själv, i den mån så behöves, anskaffa och avlöna erforderligt biträde för poststationens skötande.

*Särskilda
anslag.*

Utöver den fasta ersättningen utgå emellertid *särskilda* anslag till sådana poststationer, vid vilka förekomma speciella göromål, som icke äro gemensamma

för samtliga poststationsföreståndare. De särskilda anslagen beviljas av följande särskilda anledningar, nämligen

1) därest poststationen är belägen vid järnvägsknutpunkt och således har att expediera poster å flera järnvägslinjer, eller därest vid järnväg belägen poststation, från vilken utgår landsvägspostlinje, har att expediera så kallade sidoposter till vid dylik landsvägslinje belägna postanstalter (sidopostanslag),

2) därest vid poststation förekommer nattjänstgöring, d. v. s. att poststationen har att mottaga eller avsända poster nattetid; såsom natt räknas tiden mellan klockan 10 eftermiddagen och 6 förmiddagen (nattpostanslag) eller slutligen

3) därest poststationsföreståndaren har att verkställa posttransporter till eller från järnvägsstation eller ångbåtsbrygga (posttransportanslag).

Klass	Fast ersättning kr.	Dyrtidstillägg av 25 % att t. v. utgå	Summa ersättning att t. v. utgå
1	240	60	300
2	300	75	375
3	360	90	450
4	480	120	600
5	600	150	750
6	720	180	900
7	840	210	1,050
8	960	240	1,200
9	1,080	270	1,350
10	1,200	300	1,500
11	1,320	330	1,650
12	1,440	360	1,800
13	1,560	390	1,950
14	1,680	420	2,100
15	1,800	450	2,250
16	1,920	480	2,400
17	2,040	510	2,550
18	2,160	540	2,700
19	2,280	570	2,850
20	2,400	600	3,000
21	2,520	630	3,150
22	2,640	660	3,300
23	2,760	690	3,450
24	2,880	720	3,600
25	3,000	750	3,750

O. S. ▼

Beloppen av de särskilda anslagen bestämmas allt efter omfattningen och beskaffenheten av de göromål, för vilka anslagen äro avsedda att utgöra ersättning. Enligt den nu verkställda regleringen utgår sidopostanslaget med lägst 60 högst 300 kronor för år, nattpostanslaget med lägst 60, högst 240 kronor för år samt posttransportanslaget med lägst 60 och i allmänhet högst 600 kronor för år.

Det är således ganska betydande belopp, som utöver den fasta ersättningen, i form av särskilda anslag tillkomma vissa poststationer.

Dyrtids-
tillägg.

Den reglering av lantpoststationerna enligt ovan angivna grunder, som av generalpoststyrelsen verkställts, har icke endast åvägabragt likformighet samt inbördes rättvisa mellan poststationerna i avlöningshänseende utan även högst avsevärt höjt den allmänna avlöningsnivån för poststationsföreståndare. Förutom den förhöjning, som kommit vederbörande poststationsföreståndare till del genom regleringen, har emellertid generalpoststyrelsen, med hänsyn till nu rådande dyrtid, vidare medgivit, att till varje poststationsföreståndare må från 1918 års början tills vidare utgå ett särskilt dyrtidstillägg av 25 %. Dyrtidstillägget beräknas å den fasta avlöningen.

Beloppet av ersättningen i de olika klasserna, efter tillägg av det särskilda dyrtidstillägget å 25 %, framgår av å föregående sida meddelade tabell.

Den ekono-
miska inne-
börden av
regleringen.

Rörande den ekonomiska innebörden av den genomförda lönerregleringen för lantpoststationerna tillåter sig generalpoststyrelsen anföra följande.

Själva regleringen enligt de allmänna grunderna och alltså bortsett från det särskilda dyrtidstillägget har medfört en sammanlagd ökning av i runt tal 250,000 kronor, eller från 1,000,000 kronor till 1,250,000 kronor motsvarande en genomsnittlig förhöjning av 25 %. Med tillägg av dyrtidstillägget uppgår emellertid den sammanlagda förhöjningen till 530,000 kronor, motsvarande 53 % i medeltal.

Av nedanstående tabell, innehållande uppgift å sammanlagda ersättningen i genomsnitt för poststationer av olika storlek — d. v. s. med olika uppörd — dels före och dels efter den genomförda regleringen, framgår med större tydlighet innebörden för poststationsföreståndarna själva av den erhållna lönerregleringen.

Poststationer med uppörd av kr.	Sammanlagd ersättning i genomsnitt pr poststation		Ökning		Antal poststationer
	Före regleringen kr.	Efter regleringen kr.	kr	%	
— 500	208	340	132	63	166
501— 1,000	285	430	145	51	464
1,001— 2,000	428	686	258	60	557
2,001— 3,000	677	1,044	367	54	214
3,001— 4,000	924	1,391	467	51	115
4,001— 5,000	1,163	1,694	531	46	92
5,001— 6,000	1,131	1,846	715	63	33
6,001— 7,000	1,407	2,110	703	50	30
7,001— 8,000	1,598	2,362	764	48	24
8,001— 9,000	1,697	2,538	841	50	24
9,001— 10,000	1,876	2,771	895	48	12
10,001— —	2,081	3,181	1,100	53	26

Såsom framgår av ovan intagna avlöningsskalan utgör sammanlagda ersättningen, inklusive dystidstillägg, för lägsta avlöningsskalan 300 kronor. Flertalet poststationer i denna klass äro mycket obetydliga. Uppbörden vid ifrågavarande poststationer belöper sig i allmänhet till högst 400 kronor om året och en hel del stationer hava en uppbörd, till och med understigande den ersättning, vilken enligt regleringen kommer att utgå för poststationens skötande. Ett stort antal av poststationerna inom sagda arvodesklass har postförbindelse endast 2 à 3 gånger i veckan, vilken omständighet givetvis, såsom förut framhållits, ytterligare minskar arbetet med posten, enär i dylika fall allmänhetens besök å poststationen i regel ske endast de veckodagar, då post ankommer eller avgår. Beträffande poststationerna i såväl denna som ock i närmast högre avlöningsskaller kan därför poststationsföreståndarebefattningen icke vara annat än en ren bisyssla för innehavaren. Icke heller hava föreståndarna inom dessa avlöningsskaller, åtminstone i regel, några särskilda utgifter för lokal eller dylikt, enär postgöromålen i allmänhet förärras i poststationsföreståndarens egen bostad, handelslägenhet o. s. v. Att generalpoststyrelsen det oaktat för dessa smärre poststationer fastställt så hög ersättning som framgår av avlöningsskalan — således omkring 1,000 kronor redan för 7:de avlöningsskallen — samt för de allra minsta stationerna, eller stationerna i lägsta avlöningsskallen, garanterat en minimiersättning av 300 kronor, har emellertid skett med hänsyn till den omständigheten, att även dessa poststationer dock hava skyldighet att hålla poststationen tillgänglig viss tid varje söckendag, nämligen 4 timmar.

Innebörden av regleringen särskilt för de mindre poststationerna.

Såsom likaledes framgår av den ovan intagna avlöningstabellen, stegras ersättningen för de större poststationerna, så att densamma för stationerna inom de högre klasserna uppgår till mellan 3,000 och 4,000 kronor. För föreståndarna för dessa större poststationer är emellertid poststationsföreståndarebefattningen i allmänhet huvudsaklig sysselsättning och vid de största poststationerna tager poststationens skötande poststationsföreståndarens tid och krafter helt i anspråk; i en del fall är biträde därjämte erforderligt. Atskilliga av dessa poststationer hava ock, såsom redan nämnts, en rörelse som till och med är större än rörelsen vid vissa mindre postkontor. Detta förhållande sammanhänger därmed, att generalpoststyrelsen numera icke inrättar postkontor på så tidigt stadium, som förut pläгат ske. Enär poststationerna gent emot allmänheten hava i stort sett samma befogenhet som postkontoren, är det för allmänheten på det hela taget likgiltigt, om postanstalten utgöres av postkontor eller poststation. Huvudvikten torde härvidlag ligga däruppå, att postanstalten skötes av en person, som besitter de härför nödiga kvalifikationerna och i övrigt är lämplig, samt att postanstalten har ett lämpligt läge och lämpliga lokala anordningar i övrigt.

Innebörden av regleringen särskilt för de större poststationerna.

Till föreståndare för större poststationer antagas numera i allmänhet ogifta kvinnliga personer med högre skolunderbyggnad, vilka förut under en följd av år tjänstgjort vid postkontor såsom vikariats- eller dispositionsbiträden och därunder förvärvat sig fullständig kännedom om och vana vid postgöromål. Då till följd av det alltjämt fortgående utbytet vid postkontoren av postexpeditörsbefattningar mot tjänstemannabefattningar av lägre grad, antalet postexpeditörsbefattningar ständigt minskas, kunna nyssnämnda kvinnliga biträden icke påräkna att vinna ordinarie

anställning i postverket såsom egentliga tjänstemän. Ur denna synpunkt måste det givetvis framstå såsom synnerligen önskvärt och lämpligt att ifrågavarande biträden i stället kunna beredas en tryggad anställning såsom föreståndare för de största poststationerna, för vilka befattningar de befunnits synnerligen lämpliga.

På samma gång som härigenom beredas befordringsmöjligheter för de kvinnliga postkontorsbiträdena, är ju en sådan anordning till fördel för statsverket, då densamma givetvis är vida billigare än inrättandet av fullständiga postkontor med anställandet av en eller flera tjänstemän av högre resp. lägre grad.

Ersättningen för de större poststationerna har emellertid också avvägs med hänsyn därtill, att för åtminstone en del av dem erfordras särskilt rum för postens räkning samt uppvärmning och belysning av detta rum. Generalpoststyrelsen vill dock nämna, att enligt de uppgifter, som i sammanhang med den förberedande utredningen för regleringen införskaffats angående poststationernas lokal- och hyresförhållanden, det visat sig, att hyreskostnaden för poststationslokaler i allmänhet icke är av någon större betydelse. Undersökningen i detta avseende har omfattat 1,701 poststationer. Vid 774 av dessa poststationer är poststationen förlagd i föreståndarens egen bostads- eller handelslägenhet, som i 335 fall förhyres av poststationsföreståndaren och i 439 fall tillkommer poststationsföreståndaren såsom avlöningsförmån från annan tjänst än poststationsföreståndarebefattningen (exempelvis folkskolläroarna). Vid 781 stationer äges den fastighet, i vilken poststationsföreståndaren bor och poststationen är inrymd, av poststationsföreståndaren, och endast vid 146 stationer förhyr poststationsföreståndaren särskilt rum för poststationen. För dessa särskilt förhyrda rum utgör hyran, enligt av poststationsföreståndarna själva lämnade uppgifter, i medeltal 121 kronor för år.

Generalpoststyrelsen vill i detta sammanhang meddela, att samtliga lantpoststationer, både större och mindre, som innevarande vinter för postarbetets fullgörande haft behov av karbidlampor, av postverket utan avgift till låns bekommit dylika lampor, vilka få av poststationerna behållas, så länge behov av dem förefinnes.

Extra inkomster.

Förutom den ersättning, som utgår till poststationsföreståndare enligt regleringen, tillkomma dem vissa andra löneförmåner. Poststationsföreståndare, som anordnat fack för korrespondenter, som själva vilja avhämta sin post, äger sålunda att härför uppbära ersättning enligt överenskommelse med vederbörande korrespondent. Korrespondent, som håller postbok, d. v. s. låter debitera belöpande avgifter för inlämnade försändelser att därefter betalas mot räkning kvartalsvis, har att, för så vitt det icke gäller tjänsteförsändelser, för denna debitering erlagga en viss avgift. Även denna avgift tillfaller poststationsföreståndaren liksom ock avgifter för lösväskor. För varje insättning i postsparbanken liksom ock för varje omsättning för riksförsäkringsanstaltens eller pensionsstyrelsens räkning tillkommer poststationsföreståndare ersättning av 2 resp. 5 öre. Likaledes kommer poststationsföreståndare att erhålla 5 öre för varje inbetalning av kronoutskylder, som från och med innevarande år kommer att ske vid poststationerna.

Ersättning för mistad frankoteckens provision.

Såsom ersättning för den provision för försålda frankotecken, som före 1910 års början utgick till poststationsföreståndare, åtnjuta därjämte poststationsföreståndare, som antagits å platsen före 1910 års början, viss ersättning.

I detta sammanhang vill generalpoststyrelsen erinra om, hurusom styrelsen hittills plägat tilldela poststationsföreståndare, som med gott vitsord tjänstgjort minst 25 år, ett personligt tilläggsarvode att, förutom den för poststationen i övrigt bestämda ersättningen, utgå till föreståndaren under hans återstående tjänstetid såsom en erkänsla för hans långa och väl vitsordade tjänstgöring. Dylika personliga arvoden har generalpoststyrelsen för avsikt att jämväl efter den nu genomförda regleringen fortfarande tilldela poststationsföreståndare efter samma grunder som hittills.

Personligt arvode till poststationsföreståndare med lång tjänstetid.

Slutligen har generalpoststyrelsen i samband med den nya regleringen medgivit, att till varje föreståndare för lantpoststation må utgå ett särskilt arvodes-tillägg motsvarande så stor del av poststationsföreståndarens årsarvode, som belöper på en vecka, för att poststationsföreståndaren må sättas i tillfälle att med bibehållande av det egna årsarvodet förskaffa sig någon kortare tids ledighet varje år. Poststationsföreståndare, som önskar begagna sig av den ledighet, vilken generalpoststyrelsen sålunda velat bereda honom, har att själv draga försorg om poststations skötande under ledigheten av annan lämplig person, exempelvis av någon anhörig eller av vid poststationen anställt biträde, där sådant förekommer. På grund av det stora antalet poststationer, och då reservpersonal icke kan tillhållas för vikariat vid poststationerna, synes frågan om kostnadsfri ledighet för poststationsföreståndare härigenom löst på lämpligaste sätt, då också härigenom poststationsföreståndaren kan erhålla sin ledighet på den tid han finner för sig förmånligast.

Ersättning för beredande av kostnadsfri ledighet.

Enligt medgivande av 1909 års riksdag må till poststationsföreståndare, som varit medelst personligt kontrakt anställd — d. v. s. till lantpoststationsföreståndare — utgå ålderdomsunderstöd enligt vissa angivna grunder. Dylikt understöd tillkommer poststationsföreståndare, som efter att hava i sådan egenskap tjänstgjort minst 25 år avgår från befattningen, och som befinnes vara i behov av understöd. Understödet må bestämmas till högst $\frac{2}{3}$ av det arvode, som senast utgått till vederbörande från postverket. Det föreskrivna villkoret för erhållande av ålderdomsunderstöd, nämligen att vederbörande skall vara i behov av understöd, har icke ansetts böra tolkas på sådant sätt, att poststationsföreståndare, därför att han tilläventyrs har någon mindre annan tillgång, exempelvis någon mindre pension, ränta av något mindre kapital eller dylikt, därför skulle vara utesluten från möjligheten till dylikt understöd.

Ålderdomsunderstöd.

Till följd därav att arvodet till poststationsföreståndare hittills utgjort högst 900 kronor, har dylikt understöd icke kunnat utgå med högre belopp än 600 kronor, även då fråga varit om föreståndare för en även så stor poststation. Sedan Eders Kungl. Maj:t på framställning av generalpoststyrelsen genom nådigt brev den 21 december 1917 medgivit, att generalpoststyrelsen må äga i varje fall bestämma, huru stor del av sammanlagda ersättningen till poststationsföreståndare må anses såsom arvode, samt generalpoststyrelsen, på sätt i det föregående omförmålts, verkställt en gradering av arvodet i de olika avlöningsklasserna från lägst 240 till högst 1,800 kronor, har det emellertid blivit möjligt att även till föreståndare för de största stationerna medgiva understöd till belopp, som kan anses stå i skäligt förhållande till ansvaret och vikten av den befattning dessa poststationsföreståndare beklätt.

I underdånig skrivelse den 9 nästlidne februari har generalpoststyrelsen vidare hos Eders Kungl. Maj:t hemställt om vissa modifikationer i den hittills gällande regeln, att poststationsföreståndare, för att kunna komma i åtnjutande av ålderdomsunderstöd, skall hava tjänstgjort såsom poststationsföreståndare minst 25 år. Det har nämligen på senare åren förekommit upprepade fall, då för detta poststationsföreståndare, som före eller efter sin tjänstetid utfört annat uppdrag för postverkets räkning, icke haft att tillgodoräkna sig den för understöds erhållande föreskrivna tjänstetiden av 25 år, ehuru de med sammanräknande av tid, varunder de i annan egenskap tjänat postverket, haft att se tillbaka på mer än 25 års tjänstetid. Detta har särskilt varit fallet i fråga om sådana kvinnliga poststationsföreståndare, som före tillträdet av poststationsföreståndarebefattning tjänstgjort å postkontor som vikariats- eller dispositionsbiträden.

Enligt gällande bestämmelser har generalpoststyrelsen varit förhindrad att hos Eders Kungl. Maj:t föreslå dylika poststationsföreståndare till erhållande av ålderdomsunderstöd. Efter särskild framställning har dock riksdagen medgivit understöd i åtskilliga sådana fall.

I förutnämnda underdåniga skrivelse har generalpoststyrelsen därför föreslagit sådan utvidgning av bestämmelserna rörande ålderdomsunderstöd till poststationsföreståndare, att — med bibehållande av huvudregeln, att poststationsföreståndare skall hava tjänstgjort i sådan egenskap minst 25 år för att kunna komma i åtnjutande av dylikt understöd — undantagsvis, och särskilt när vederbörande därjämte antingen före eller efter sin tjänstetid såsom poststationsföreståndare tjänstgjort i annan egenskap vid postverket, understöd må kunna tilldelas även poststationsföreståndare med kortare tjänstetid.

Generalpoststyrelsen har sålunda vidtagit åtgärder för att poststationsföreståndare må kunna beredas såväl ett betydligt ökat ålderdomsunderstöd som ock avsevärda lättnader i villkoren för åtnjutande av detsamma.

Motionen.

I nu förevarande motion har anförts, att poststationsföreståndares avlöningsförhållanden icke vore tidsenliga utan behöfde reformeras och förbättras. Grundsatserna för denna förbättring hava av motionärerna sammanfattats i följande punkter:

- 1) att poststationsföreståndare må få fast anställning i likhet med postkontorens personal,
- 2) att skälig lön må utgå efter arbetet och att poststationerna i likhet med postkontoren må indelas i flera avlöningsklasser,
- 3) att poststationsföreståndare må tilldelas pension,
- 4) att poststationsföreståndare må komma i åtnjutande av semester samt
- 5) att lantpoststationsföreståndare må erhålla skälig ersättning för tillsläppande av lokal samt för deras uppvärmning, belysning och renhållning.

*Erinringar i
anledning av
motionen.*

Genom den i det föregående lämnade redogörelsen för de reformer i avseende å lantpoststationsföreståndarnas avlöningsförhållanden, som av generalpoststyrelsen på senaste tiden vidtagits, torde förevarande motion redan hava blivit besvarad. Beträffande de olika punkterna i motionen anser sig generalpoststyrelsen därför kunna inskränka sig till att anföra allenast följande.

I punkt 1) ifrågasättes fast anställning för poststationsföreståndare i likhet med postkontorens personal. Med anledning härav vill generalpoststyrelsen framhålla, att poststationsföreståndarna i själva verket hava en lika fast anställning som postverkets tjänstemän i egentlig mening. Något entledigande av poststationsföreståndare kommer icke i fråga, utan för så vitt vederbörande skulle begå sådant tjänstefel eller visa sådan försummelse i tjänsten, att han av denna orsak anses icke böra bibehållas såsom poststationsföreståndare. I de undantagsfall, då poststation anses böra indragas eller förflyttas till annan plats, eller, i anledning av järnvägs öppnande för trafik, förenas med vederbörande järnvägsstation, kan visserligen inträffa, att uppsägning från postverkets sida av lantpoststationsföreståndare måste äga rum. I dylika fall, varvid det i regel är fråga om mindre poststationer, där poststationsföreståndarebefattningen är en bisyssla för innehavaren, söker emellertid postverket så ordna, att poststationsföreståndaren må, om han så önskar, kunna erhålla poststationsföreståndarebefattning å annan ort.

Antagandet till poststationsföreståndare sker visserligen medelst kontrakt — och denna form för antagningen kommer att bibehållas jämväl efter den nya regleringen — men kontraktet har härvidlag icke annan innebörd än att reglera vederbörandes allmänna skyldigheter såsom poststationsföreståndare. För postverket är det givetvis lämpligt att genom kontrakt vara tillförsäkrad viss uppsägningstid från poststationsföreståndarens sida, så att postverket i sådana fall, då vederbörande poststationsföreståndare vill avsäga sig uppdraget, må kunna hinna anskaffa ny föreståndare.

Med anledning av yrkandet i punkt 2), att skälig lön må utgå efter arbetet och att poststationerna i likhet med postkontoren må indelas i flera avlöningsklasser tillåter sig generalpoststyrelsen hänvisa till den allmänna reglering av ersättningen till lantpoststationsföreståndare, som, enligt den förut lämnade redogörelsen, vidtagits från innevarande års början, och genom vilken reglering torde hava ernåtts just vad motionärerna i denna punkt åsyftat.

Då motionärerna i punkt 3) framställt yrkande om pension till poststationsföreståndarne, vill generalpoststyrelsen erinra om, att poststationsföreståndarna alltsedan år 1910 äga åtnjuta, ålderdomsunderstöd enligt av Eders Kungl. Maj:t fastställda grunder, för vilka här ovan redogjorts.

I sammanhang därmed har också omnämnts de åtgärder, som dels vidtagits dels föreslagits i syfte att höja understödets belopp samt i övrigt förbättra nu ifrågavarande pensionsform.

Med anledning av det i punkt 4) framhållna önskemålet om beredande av semester åt lantpoststationsföreståndare må erinras om att generalpoststyrelsen även i detta avseende sökt tillgodose poststationsföreståndarna genom att, såsom ovan nämnts tilldela samtliga lantpoststationsföreståndare ett särskilt lönetillägg för att vederbörande därigenom må sättas i stånd att med bibehållande av eget arvode förskaffa sig någon kortare tids ledighet varje år.

Beträffande slutligen yrkandet i punkt 5), att lantpoststationsföreståndare måtte erhålla skälig ersättning för tillsläppande av lokal samt för lokalens uppvärmning, belysning och renhållning, har redan i det föregående framhållits, att ersättningen till poststationsföreståndarna i de högre arvodesklasserna, eller de sta-

tioner, vid vilka det kan förekomma, att särskilt rum för postens räkning upplåtes, blivit bestämd med hänsyn jämväl till nu ifrågavarande omständighet. Den jämförelsevis höga avlöningen för dessa större poststationer är nämligen avsedd att utgöra ersättning, icke endast för poststationsföreståndarens personliga arbete, utan även för tillhandahållande av särskilt rum för posten, om så behövs, samt för avlöning av biträde, i de fall, då sådant till äventyrs erfordras.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att de i förevarande motion framställda önskemålen beträffande lantpoststationerna redan blivit beaktade, en del av dem från tidigare tidpunkt och de övriga i sammanhang med den allmänna reglering av lantpoststationsföreståndarnas avlöningsförhållanden, som av generalpoststyrelsen vidtagits från innevarande års början.

Stockholm den 22 mars 1918.

Underdånigst

JULIUS JUHLIN.

Herman Askberg

Jaques Pramberg
föredragande.

C. A. Hasselroth.

Gustaf Bjurström.